

ศาสนาอยู่ไหน

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๗

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

คำถามนี้มันไม่เหมือนคำถาม แต่เป็นคำถาม

ถาม : ข้อ ๑๖๘๐. เรื่อง "ศาสนาพุทธคืออะไร?"

หลวงพ่อกะ ศาสนาพุทธคืออะไรคะ? (สำหรับคนที่ไม่เคยเข้าวัด เราจะอธิบายให้เขาอย่างไร และทำให้เขารู้สึกอธิบายแล้วอยากทดลองด้วยตัวเอง หนูไม่อยากเอาคำตอบจากพจนานุกรม และค้นคว้าจากเว็บไซต์ หนูว่าหนูไม่เชื่อคำตอบที่หามา) หนูขอคำตอบจากหลวงพ่อกะ จะได้ไม่ต้องคาใจหรือถามผู้อื่น ซึ่งหนูคิดว่าคำตอบอาจไม่ถูกต้องกราบขอบพระคุณ

ตอบ : นี่พูดถึงคำถามไง ศาสนาพุทธคืออะไร? ศาสนาพุทธคืออะไรคะ? ศาสนาพุทธ ทั้งๆ ที่จริงๆ แล้วเขาก็เป็นชาวพุทธ เขาก็นับถือศาสนาพุทธ เขาก็ว่าเขาเข้าใจในพุทธศาสนา แต่เวลาว่าศาสนาพุทธคืออะไรเพราะอะไร? เพราะมันไปอธิบายให้คนอื่นเข้าใจไม่ได้ เรายังเราเข้าใจกันตามวัฒนธรรมประเพณี แล้วเราว่าศาสนาพุทธคืออะไรล่ะ?

ถาม : นี่ศาสนาพุทธคืออะไรคะ (พอกคืออะไรคะเราก้เข้าใจอยู่) แต่สำหรับคนที่ไม่เคยเข้าวัด เราจะอธิบายให้เขาอย่างไร และทำให้เขารู้สึกอธิบายแล้วอยากทดลองด้วยตนเอง

ตอบ : นี่เวลาเราว่าศาสนาพุทธนี่คืออะไรมันมองได้กว้างมาก มันมองได้กว้างมาก เพราะเรามองโดยวิทยาศาสตร์ไง ถ้าวิทยาศาสตร์ในการทดสอบใจ ในการทดสอบว่ามันเป็นจริงหรือไม่เป็นจริงใจไหม เวลาเรามองไปเรามองเป็นวิทยาศาสตร์ เรามองเป็นโลกใจ แล้วมองเป็นโลกไปแล้วเรามองไม่เข้าถึงตัวศาสนาใจ นี่ตัวศาสนา ว่าตัว

ศาสนาคืออะไรก็แบบว่าพระ พระที่มีการศึกษา พระที่บวชมาเป็นพระ แล้วศึกษาพุทธศาสนา นี่ถ้าเวลาเขาศึกษามาเขาศึกษาบาลี ได้เปรียญ ๕ ประโยค

ถ้าเปรียญ ๕ ประโยคเขาก็ศึกษาเรื่องศาสนา แล้วพอศึกษาเรื่องศาสนาแล้วถามเขาว่าศาสนาคืออะไร? เขาจะตอบว่าอย่างไรล่ะ? ถ้าศาสนาคืออะไร สิ่งทางวิชาการเขาศึกษามาแล้ว เขาเข้าใจแล้วก็เหมือน เหมือนกับเราไปเรียนวิชาชีพ เรียนวิชาชีพ เรียนต่างๆ เราเข้าใจ เห็นใหม่ ใครเรียนวิชาชีพสิ่งใดก็จะเข้าใจทางวิชาชีพของตัวเอง ถ้าเข้าใจวิชาชีพของตัวเองเป็นเรื่องโลก

นี่ก็เหมือนกัน พระเราไปศึกษาพุทธศาสนามันก็ศึกษาเหมือนเป็นวิชาชีพ วิชาชีพอาชีพพระ ศึกษาพุทธศาสนา ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ใจแล้วจะอธิบายอย่างไรล่ะ? อธิบายแล้วก็ยังเถียงกันอยู่ว่าอะไรเป็นหัวใจของศาสนา ถ้าหัวใจของศาสนา พวกเรานักปฏิบัติเราว่าเรื่องอริยสัจ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรคฯฯ มรรคนี้แหละตัวศาสนา นี่ตัวศาสนา ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรคคือหลักของศาสนา

นี่หลักของศาสนา เวลาครูบาอาจารย์ที่ประพฤติปฏิบัติมาแล้วศาสนาคืออะไร? ศาสนธรรมคือคำสั่งสอน ศาสนธรรมคือคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม พอองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมมันมีรัตนะ ๒ คือมีพระพุทธรูปกับพระธรรม นี่พระพุทธรูปกับพระธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมฯฯ แสดงธรรมจนพระอัญญาโกณฑัญญะท่านมีดวงตาเห็นธรรม เป็นสงฆ์องค์แรกของโลก

ถ้าเป็นสงฆ์องค์แรกของโลก เห็นใหม่ ถ้าเป็นสงฆ์องค์แรกของโลก นี่มันมีพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ รัตนตรัย ที่นี้รัตนตรัยมันมีพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ นี่พระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์พอมันเผยแผ่มาๆ มันเป็นวัฒนธรรมประเพณี พอเป็นวัฒนธรรมประเพณีมันก็เป็นตัวแทน เป็นตัวแทน เป็นตัวแทนนี้ถ้าพระพุทธรูปเราก็มีพระพุทธรูปในวัด เป็นสมมุติว่าพระพุทธรูปเป็นตัวแทนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระธรรม พระธรรมคือตู้พระไตรปิฎก พระสงฆ์ พระสงฆ์ก็เห็นๆ กันอยู่แล้ว

ทีนี้พอเรามองภาพเข้าไปมองเป็นวิทยาศาสตร์ไป แล้วศาสนาคืออะไรล่ะ? ศาสนาคืออะไร? ศาสนาคืออะไร? นี่เราก็มองภาพอย่างนั้น ถ้าศาสนาคืออะไร

พระ พระดีก็มี พระดีไม่มีใครพูดถึง แต่พระทำผิด โอ้โฮ ลงข่าวหน้าหนึ่งเลย ถ้าพระทำผิด อ้าว ในเมื่อศาสนาพุทธก็เชื่อถือไม่ได้ ดูพระประพฤติกฎปฏิบัติ พระกินเหล้า พระเมายา พระทำตัวเหลวไหล อ้าว ถ้าเป็นศาสนาแล้วก็ต้องให้เป็นที่ไวใจได้ เชื่อใจได้

ถ้าเป็นพระธรรม พระธรรม เห็นไหม พระธรรมก็ธรรมจักร นี่เวลาเขาทำธรรมจักรเป็นเครื่องหมาย เครื่องหมายของสังฆธรรม ผู้พระไตรปิฎกเป็นพระธรรม เราว่าพระธรรม พอไปพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ พระธรรมก็เป็นหินแกรนิตเนี่ยหรือ ขยายออกมาแล้วมันก็เป็นก้อนหิน มันจะเป็นประโยชน์อะไรล่ะ?

อ้าว เวลาตัวแทนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระพุทธรูป พระพุทธรูป มันมีหลายครอบครัวมากที่มาหาเรานะ บอกว่าลูกชายเรียนมา เรียนสูง แล้วพ่อแม่เขาพาไปวัด พอพ่อแม่กราบพระลูกมันก็ถามพ่อแม่ เพราะพ่อแม่กับลูกคุยกันได้สนิท แม่กราบอะไรนะ? แม่กราบทำไม? นั่นมันทองเหลือง เวลาไปไหว้พระบอกแม่กราบทำไมนะ? มันเป็นอิฐ หิน ทราย ปูน แม่กราบทำไม

นี่ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ไง ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ว่าเห็นพวกเราไปกราบพระพุทธรูป นี่เราไปกราบอะไรกัน เพราะทางวิทยาศาสตร์เขาพิสูจน์แล้ว เราหล่อมมาด้วยทองเหลือง เราหล่อมมา เราขึ้นรูปมาด้วยอิฐ หิน ทราย ปูน แล้วเราไปกราบทำไมล่ะ? นี่เขาคิดทางวิทยาศาสตร์ไง แต่เวลาเมื่อก่อนหลงตาอยู่นะ เวลาใครไปบ้านตาต่านบอก ว่าให้กราบพระ แล้วถึงพระไหม? ถ้ากราบพระนะ นี่ถ้ากราบพระถึงพระ ถ้ากราบถึงพระ ก็ถึงปัญญาคุณ ถึงเมตตาคุณ ถึงวิสุทธิคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเมตตาคุณ ปัญญาคุณ วิสุทธิคุณใครเป็นคนรู้สึกล่ะ? หัวใจเราเป็นคนรู้สึก หัวใจเราซาบซึ้ง

เวลาเรากราบเรากราบถึงพระ เรากราบถึงพระนี่กราบถึงพระพุทธรูป กราบถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ใจสิ่งที่เป็นตัวแทน ตัวแทนนี้พระพุทธรูปเป็นตัวแทน พอเป็นตัวแทน นี่มันเป็นตัวแทนตัวสื่อ สื่อเข้าไปสื่อถึงพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ แล้วเวลาตัวแทนไปสื่อพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ นี่บอกว่าศาสนาพุทธคืออะไร? ถ้าเราว่าศาสนาพุทธคืออะไร เวลามองเข้ามา เวลาเราไปคุยกับเพื่อน หรือเพื่อนที่ว่าเขายังเขาก็เป็นชาวพุทธนะ เพราะว่าเขาเกิดจากพ่อแม่ พ่อแม่ก็เป็นชาวพุทธ ในทะเบียนบ้านก็เป็นชาวพุทธ แต่เขาไม่สนใจ เขาไม่สนใจ เขาเห็นแล้วมันขัดแย้งกับความรู้สึกเขา

ถ้ามันเห็นแล้วขัดแย้ง เห็นแล้วขัดแย้งที่ไหน เห็นแล้วขัดแย้งที่ว่าโดยความรู้สึกของเขา วุฒิกาวะของใจใช่ไหม ทำไมพระพุทธรูปเพื่อยอย่างนั้น ทำไมพระที่มักน้อยสันโดษความเป็นอยู่ทำไมมันสูงส่งกับชาวบ้านเขา เวลาเขาคิดเขาคิดอย่างนั้น เวลาเขามองภาพเข้ามา นี่เราจะบอกว่าเขาบอกว่าศาสนาพุทธคืออะไร? เราจะบอกว่าศาสนาพุทธคือสังฆกรรม พุทธธรรม สังฆกรรม สังฆกรรมคือตัวศาสนา

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่ได้ตรัสรู้ธรรม เจ้าชายสิทธัตถะยังไม่ได้ตรัสรู้ธรรม วันวิสาขบูชา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐ ประเสริฐเพราะอะไร? เพราะได้สร้างบุญญาธิการมา เกิดในวันวิสาขะ เพ็ญเดือน ๖ เกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ ตรัสรู้ ตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรัสรู้ ตรงตรัสรู้ อาสวกษยญาณทำลายอวิชชาในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก่อนหน้านั้นเป็นพระโพธิสัตว์

ฉะนั้น ตัวศาสนาใด นี่ที่ว่าศาสนาคือตัวสังฆกรรม สังฆกรรมคือสิ่งที่ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม เวลาตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เห็นไหม แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ปรินิพพานวันเพ็ญเดือน ๖ เหมือนกัน เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรม นี่แสดงธรรมมันมี ๒ ประเด็น ประเด็นหนึ่งพระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรมเป็นพยาน แต่เทวดา อินทร์ พรหมที่เขาฟังข่าวต่อๆ กันไป เขาส่งต่อๆ กันไป นี่เวลาจักรมันเคลื่อนแล้ว จักรมันเคลื่อนแล้ว

นี่ว่าศาสนาพุทธคืออะไร? ถ้าศาสนาพุทธ ศาสนธรรมคำสั่งสอนคือสังฆกรรมนั่นคือตัวหลักของศาสนา แต่มันเป็นประเพณีไง พอมันเป็นประเพณีแล้ว เวลาผู้บวชแล้ว เวลาเราเป็นฆราวาสเราก็ต้องมีปัจจัย ๔ มีเครื่องอาศัย พระบวชมาแล้ว พระบวชมาแล้ว มันก็มีบริการ ๘ คือปัจจัย ๔ มีกถก กถกคือที่อยู่อาศัย มีเครื่องนุ่งห่มก็ผ้าจีวร ไตรจีวร อาหารก็คือบาตร ยารักษาโรคก็คือน้ำมูตรเน่า นี่เป็นยารักษาโรค ปัจจัย ๔ เหมือนกัน แต่พออยู่แล้วครูบาอาจารย์ นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา อนาคตบิณฑิกเศรษฐีเอาเงินไปสร้างวัดให้ สร้างวัดคือที่อยู่ อาราม อารามของผู้ที่ไม่มีบ้านมีเรือนไง

นี่ผู้ที่เขามีศรัทธาความเชื่อเขาก็ทำของเขา เราจะบอกว่าเวลาบอกว่าพระอยู่สูงส่งกว่าเขาๆ มันสูงส่งหรือมันจะต่ำด้อยมันอยู่ที่อำนาจวาสนาบารมี แล้วเวลาคนที่เขาเชื่อถือ

ศรัทธาเขาสรางของเขาให้ เขาสรางของเขา เขาลิงนั้น พระนี่ก็เป็นผู้รักษาของๆ สงฆ์ใน
นี้ศาสนาคืออะไร? ถ้าศาสนา ศาสนาคือสังกรรม

ถาม : แล้วสำหรับคนที่ไม่เคยเข้าวัดเราจะอธิบายอย่างไรได้ อธิบายแล้วให้เขา
รู้สึกว่ายากทดลองด้วยตัวเอง

ตอบ : ถ้าอยากทดลองด้วยตัวเอง เห็นไหม เราจะอธิบายให้เขาได้อย่างไรล่ะ?
ถ้าเราอธิบายให้เขา ศาสนานี้มันก็เหมือน สิ่งที่เราอยู่มันก็แค่พวกบรรพบุรุษของพวกเรา
เป็นผู้ฉลาดใช้ไหม เอาศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ พอศาสนาประจำชาติศาสนานี้
เป็นเครื่องหล่อหลอม ศาสนานี้มันเหมือนน้ำ มันรวบรวมสิ่งใดให้เป็นเนื้อเดียวกัน เขา
จะผสมปูน ผสมอะไรเขาต้องมีน้ำ มีสิ่งต่างๆ เพื่อผสม ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
เวลาชาติ ศาสนา ศาสนามันก็รวบรวม รวบรวมให้น้ำจิตน้ำใจของคนเป็นน้ำหนึ่งใจ
เดียวกัน ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของชาติ ชาติจะเกิดขึ้นได้ด้วยความเห็นอกเห็นใจต่อ
กัน ด้วยความผูกพัน ด้วยความสามัคคีกัน

ศาสนา เห็นไหม คุณติเวลาธรรมะของกษัตริย์ ทศพิชราชธรรม การปกครองโดย
ธรรม นี้เวลาถ้าอธิบายศาสนาไปมันก็กว้างขวางไป อยู่ในสถานะของใคร ใครมีสถานะ
ไหนจะรับได้ประโยชน์กับศาสนาชนิดใด นี้เวลากษัตริย์เขามีทศพิชราชธรรม เวลาเป็น
ขุนนาง เป็นผู้ปกครองดูแลเขาก็ต้องมีความเป็นธรรม ธรรมาภิบาล พวกเรานี้พวกที่เป็น
รากหญ้า พวกที่เป็นประชาชน ประชาชนเป็นน้ำ ประชาชนเป็นส่วนใหญ่ ประชาชนก็มี
ใจเป็นธรรม ประกอบสัมมาอาชีวะ นี้พูดถึงความ เป็นอยู่ของสังคม

ฉะนั้น เราจะอธิบายให้เขาเข้าใจได้อย่างไรล่ะ? เวลาอธิบายนี้มันอธิบาย ถ้า
อธิบายเป็นเรื่องปัจเจกตั้งแล้ว เป็นเรื่องอตุตา หิ อตุตโน นาโต ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน เวลา
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรม พระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรม
มันก็เป็นประโยชน์ของพระอัญญาโกณฑัญญะ นี่ก็เหมือนกัน เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิด
มาพบพุทธศาสนา หลวงตาท่านพูดอย่างนี้ละ หลวงตาท่านบอกว่าเราเกิดมาเป็นมนุษย์
แล้วเป็นคนที่มีบุญมาก หลวงตาใช้คำว่าถ้าคนไม่มีบุญจะไม่ได้พบพุทธศาสนา คุณในโลก
นี้ เห็นไหม ในโลกนี้ที่พันล้าน แล้วคนถือพุทธศาสนามันก็ร้อยล้าน แล้วพอประพฤติ
ปฏิบัติขึ้นมา ผู้ที่เข้าถึงธรรมมันมีกี่คน

คำว่ามันมีก็คนไข้ใหม่ ถ้าคำว่าก็คนมันจะมีอำนาจวาสนาขนาดไหนละ ฉะนั้น ถ้าบอกว่าจะทำอะไรให้เขาทดลองด้วยตัวเอง ถ้าทดลองด้วยตัวเอง ในปัจจุบัน เห็นใหม่ ในปัจจุบันนี้ ในการประพฤติปฏิบัติมันจะเจริญรุ่งเรืองขึ้นมาจากที่ไหน เจริญรุ่งเรืองขึ้นมา เพราะแต่ก่อนพระที่ปฏิบัติก็แสวงหากันทั้งนั้นแหละ แต่พอหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านก็ปฏิบัติของท่าน ท่านก็รู้ความเป็นจริงของท่าน แล้วท่านทำเป็นตัวอย่าง แล้วเวลาใครประพฤติปฏิบัติขึ้นมามันมีความรู้ ความเห็นภายในใจไปถามท่าน ท่านตอบได้ก่อนด้วย ท่านเอาความเห็นของเรามาอธิบายให้เราฟัง ทุกคนมันถึงยอมรับ พอทุกคนยอมรับนะเป็นความจริง ใครปฏิบัติขึ้นไปด้วยความเสมอกัน

พอด้วยความเสมอกัน นี่สิ่งที่เสมอกันมันเสมอกันตรงไหนละ? มันเสมอกันมัน ถอดมันถอนอวิชชา ถอดถอนการเบียดเบียนหัวใจ ถอดถอนกิเลสที่มันครอบงำใจ มัน ถอดมันถอน ถ้ามันถอดมันถอน แล้วท่านทำของท่าน เวลาเราปฏิบัติขึ้นไปเรามีปัญหา เราจะถามครูบาอาจารย์ไข้ใหม่ เหมือนคนเจ็บไข้ได้ป่วยไปหาหมอ ถ้าหมอรักษาเรา ไม่ได้เขาจะเป็นหมอได้อย่างไร คนที่จะรักษาได้ต้องเป็นหมอลี หมอต้องบอกอาการ ของใจที่เราทุกข์ เรายากมันมาได้อย่างไร ถ้ามันทำได้จริง เห็นใหม่ นี่สิ่งที่ว่าถ้าเขาจะ ทดลองด้วยตัวเอง

คำว่าทดลอง ในการประพฤติปฏิบัติเดี๋ยวนี้มันเข้มแข็งขึ้น มันแบบว่ามีคนเชื่อถือ ศรัทธามากขึ้น ศรัทธามากขึ้นเพราะครูบาอาจารย์ท่านทำเป็นตัวอย่างมา แล้วทำตัวอย่าง มา เราปฏิบัติบอกว่าใครมีความทุกข์ละ แม้แต่เรามีความทุกข์นะ เราไปศึกษาพุทธศาสนา เวลาพุทธศาสนานี้ธรรมโอสถ ทุกคนมันวางได้ แล้วถ้าเขามีปัญหาตัวของเขา เขามีความทุกข์ในหัวใจของเขา แล้วถ้าเขาบอกว่าเขาจะแก้ทุกข์ เห็นใหม่ เรียกว่าเป็นอริยสัจ นี่ สัจจะความจริง ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค

ทุกคนมีความทุกข์ใหม่ ถ้ามลิตทุกคนมีความทุกข์ใหม่ ทุกคนมีความทุกข์ทั้งนั้น แหละ จะทุกข์มากทุกข์น้อย ทุกข์ในแง่มุมใดมีทั้งนั้นแหละ ใครบ้างไม่มีความทุกข์เลย มีทั้งนั้นแหละ แล้วพุทธศาสนานี้ทุกข์ควรกำหนด สมุทัยควรละ ละเหตุให้เกิดทุกข์ แล้ว ถ้ามันเกิดนิโรธ เกิดนิโรธ นิโรธคือความปล่อยวางได้ การปล่อยวางนั้นได้ แล้วปล่อยวางด้วยอะไรละ? อ้าว ถ้าเรายังไม่ปล่อยวาง ถ้าเราปล่อยวางโดยสับสนเราก็คงไม่รู้ว่ามัน ปล่อยวางได้อย่างไร แต่ถ้ามันปล่อยวางแล้วเราก็คงเห็นว่า เออ มันมีช่องทาง มีหนทางที่ทำ

ได้จริง ถ้ามีหนทางที่ทำได้จริง แล้วเวลาทำจริงทำด้วยอะไรล่ะ? มันก็ต้องไปทำศีล สมาธิ ปัญญา สร้างมรรค พอสร้างมรรคขึ้นมาเห็นคุณประโยชน์แล้ว

นี่เห็นคุณประโยชน์ของศาสนาแล้ว เราไปบอกทีแรกเลยบอกว่าพุทธศาสนาสอนเรื่องศีล เรื่องสมาธิ เรื่องปัญญา เขาบอกว่าศีลอะไร? สมาธิอะไร? แล้วปัญญา ปัญญาที่ปัญญาทำมาหาकिनี่ไง ปัญญาที่กำลังจะรวบอยู่ที่นี่ ปัญญา เพราะคนมันมองคนละมุม ไอ้ อย่างนั้นเขาเรียกว่าปัญญาเป็นปัญญาวิชาชีพ แต่ถ้ามันเป็นภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการภาวนามันจะแก้ทุกข์ได้จริงๆ ไง แต่ถ้าปัญญาอย่างนั้นมันเป็นปัญญาวิชาชีพ เป็นปัญญาสิ่งที่เราไว้สื่อสารกันในสังคม นี่เราบอกว่าจะทำอย่างไรจะบอกให้เพื่อนเข้าใจได้ แล้วจะให้เพื่อนได้ทดลองด้วยตัวเอง

ฉะนั้น เวลาเขาบอกว่าหนูไม่อยากเอาคำตอบจากพจนานุกรม ถ้าพจนานุกรมเขาถึงเถียงกันนี้ พอบอกพจนานุกรมแล้วก็มาพูดเรื่องนี้ไง พูดเรื่องว่าถ้ามองพระ มองเข้ามาในศาสนา พอเรามองเข้ามาในศาสนาเรามองพระก่อนนะ เพราะพระเป็นตัวแทน พระเป็นพระสงฆ์ พระสงฆ์เป็นคนที่สืบทอดศาสนามา ถ้าพระสงฆ์เป็นผู้สืบทอดศาสนามา พระสงฆ์ดีๆ ก็เยอะมาก พระสงฆ์ดีๆ พระอรหันต์ ๕๐๐ องค์เป็นผู้ที่ทำสังคายนา แล้วจดจารึกไว้จนเป็นพระไตรปิฎกให้เราศึกษามา ๒,๐๐๐ กว่าปี นี่ไม่ได้เห็นว่าพระสงฆ์ดีๆ ทำสิ่งที่ดีๆ เลย แต่เวลาพระสงฆ์ทำไม่ดี พระสงฆ์ทำผิดพลาด โอ๊ย คัดค้าน มีความเห็นผิด มีความไม่พอใจ

ถ้าไม่พอใจแล้วกิเลสมันก็ชอบด้วยนะ กิเลสมันชอบ เพราะกิเลสมันไม่ต้องการให้ใครควบคุมมันอยู่แล้ว พอถ้าเราเชื่อ เราจะประพฤติปฏิบัติเราก็ต้องพยายามมีศีล ต้องมีสมาธิ มีขอบเขตกับในหัวใจของเรามันก็จะโต้แย้ง ฉะนั้น มันก็จะพาลแล้ว พอพาลมันเห็นพระที่ทำความผิดพลาดมันบอกนี่ไงเขาบวชเป็นพระเขายังทำไม่ดีเลย แล้วเราจะปฏิบัติได้อย่างไร เราไม่มีทางแล้วละ นี่ถ้ามันมองอย่างนั้นมันก็จบใจ แต่ถ้าเราพูดถึงพจนานุกรม บอกว่าหนูก็ไม่ต้องเอาคำตอบจากพจนานุกรม หรือค้นหาในเว็บไซต์ เพราะหนูก็ไม่เชื่อในคำตอบนั้น เพราะหนูก็ไม่เชื่อคำตอบนั้น

อันนี้มันเป็นธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาประพฤติปฏิบัติมันเกิดมาจากอำนาจวาสนาบารมีนะ แล้วมันเป็นจริงขึ้นมา แต่เวลาบัญญัติไว้ตัวหลักใจ แล้วเราไปศึกษา พจนานุกรมเราไปศึกษาในพุทธ

ศาสนาเป็นวิธีการทั้งนั้นแหละ เราไปศึกษาแล้วก็วิเคราะห์วิจัยที่นั่น แต่สิ่งที่เราศึกษาทั้งหมดมันชี้เข้ามาในหัวใจเลยนะ ชี้เข้ามาในหัวใจของผู้ที่ปฏิบัตินะ เรามีศรัทธาหรือเปล่า เรามีความเชื่อไหม

ถ้าเรามีศรัทธาความเชื่อ ความเชื่อมั่น เห็นไหม คุณศรัทธาจริต ถ้าศรัทธาจริตมีความเชื่อมั่น กำหนดพุทฺโธ พุทฺโธ พุทฺโธด้วยความเชื่อ ด้วยความเป็นเอกภาพ พุทฺโธ พุทฺโธมันจะเป็นสมาธิได้ แต่ถ้าเราเป็นพุทฺธจริต เรามีปัญญามาก เรามีความสงสัยมาก เรามีความวิตกกังวลมาก พุทฺโธ พุทฺโธมันบอกว่าพุทฺโธไม่มีปัญญา พุทฺโธแล้วมัน อย่างนี้ต้องใช้ปัญญาอบรมสมาธิ แม้แต่การทำความสงบของใจมันยังมี ๔๐ วิธีการ เวลาทำอย่างไรเพื่อความสงบของใจ

ทำไมต้องความสงบ เพราะทำความสงบมันจะแก้ความสงสัยใจ อย่างเพื่อนที่ทดลองนี้ ถ้าจิตมันสงบมันแปลกแล้ว พอจิตสงบมันเป็นการยืนยันแล้ว เราศึกษามันเป็นทฤษฎีทั้งนั้นแหละ เวลาถ้าจิตมันสงบนะ โดยที่เราจะรู้หรือไม่รู้ก็แล้วแต่จิตมันสงบ มันแตกต่าง พอจิตมันสงบ ทำไมมันถึงสงบล่ะ? เห็นไหม เรามีความเครียด เรามีความฟุ้งซ่าน เพราะความฟุ้งซ่านทำให้จิตนี้ขุ่นมัว พุทธศาสนาก็สอนใจ สอนอดุดา หิ อุดตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน

พุทธศาสนาสอนทวนกระแสเข้าไปสู่ใจของสัตว์โลกทุกๆ คนนะ เราเกิดมานี่เราทำอาชีพ เราประสบความสำเร็จ เรามีสถานะทางทรัพย์สิน และมีสถานะทางสังคม ในการประพฤติปฏิบัติ จิตใจของทุกคนมีความทุกข์ทั้งนั้นแหละ แล้วถ้าจิตใจของทุกคนมันเข้าไปทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจของใครสงบ นั่นสถานะของเขาเข้าไปใกล้จิตพระพุทฺธศาสนามากขึ้น แต่ที่เวลาเราศึกษา เราค้นคว้ากันฟุ้งซ่านไปหมด ความรู้ท่วมหัวแบกไว้เต็มทีเลย แต่ไม่รู้อะไรเลยนะ มันก็เหมือนกับเราใช้ความคิดมากๆ ส่งออกหมดไปชวนขวยว่าเป็นสมบัติของเรา แล้วพระรุงพระรังไปด้วยสมบัติบ้า

ศึกษารรณะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามานี่จริง แต่ศึกษามาแล้วขอให้วางไว้แล้วปฏิบัติ ปรัชญา ปฏิบัติ ปฏิเวธ ทีนี้ถ้าเราบอกว่าเราอธิบายไม่ได้ พจนานุกรมใช้ไหมเราก็ไปศึกษา มันก็ยิ่งไปสงสัย ยิ่งไปเห็นต่าง ยิ่งไปบอกว่ามันจะเป็นไปไม่ได้ มันทำอย่างนี้จะไปได้อย่างไร มนุษย์จะปฏิบัติอย่างนี้ได้ได้อย่างไร มนุษย์จะรู้จักซึ่งแบบนั้นได้อย่างไร แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้แล้ว แล้วบอกไว้แล้ว แล้วเราไป

ศึกษาเราก็งง เห็นไหม เราถึงต้องวางแล้วทำสมาธิ ทำความสงบของใจ ถ้าใจสงบแล้ว มันเข้าไปสู่จิต จิต เข้าไปสู่จิตเดิมแท้ จิตเดิมแท้นั้นเป็นผู้เวียนว่ายตายเกิด จิตเดิมแท้จะเข้าถึงตัวศาสนาไป

ศาสนามันอยู่ที่ไหน? ศาสนามันอยู่ที่ไหนนะ หลวงตาท่านค้นหาพระชุกข์ แบกกลด แบกบาตรเข้าป่าเข้าเขาไป ชุกข์ไป เขาศึกษาศาสนาจากพระไตรปิฎก เขาเปิดดู แล้วก็ค้นคว้าในพระไตรปิฎก พระป่านี้แบกกลด แบกบาตรเข้าป่าเข้าเขาแล้วบอกไป ชุกข์ มันจะไปทำไม มันจะมีความรู้ได้อย่างไร ไปแล้วมันจะเข้าใจเรื่องศาสนาได้อย่างไร ศาสนามันจะไปอยู่ในต้นไม้ อยู่ในภูเขา อยู่ในป่าได้อย่างไร ศาสนามันก็ต้องอยู่ในตู้พระธรรมสิ แล้วไปค้นหาได้อย่างไร?

ศึกษาศาสนา ศึกษามาแล้ว หลวงตาท่านศึกษาเป็นมหา ท่านเป็นมหาแล้วท่านถึงได้ออกประพฤติปฏิบัติ นี่ศึกษามาแล้ว ศึกษาเป็นมหา พอเป็นมหาขึ้นมา ผู้พระธรรมแปลได้ แปลได้ แต่งเติมได้ทั้งหมดแหละ เขียนได้ แต่นิพพานก็ศึกษามาแล้ว แล้วมันมีจริง ไม่มีจริงล่ะ? ถึงต้องมีคนยืนยัน ก็ไปหาหลวงปู่มันนี่ ก็เหมือนกัน พระกรรมฐานเราแบกกลด แบกบาตรเข้าป่าเข้าเขา อยู่โคนไม้ แล้วมันจะศึกษาได้อย่างไร? มันจะรู้ธรรมได้อย่างไร? ธรรมก็ต้องออกมาจากตู้พระไตรปิฎกสิ แต่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าให้ถือปริยัติ ศึกษา ศึกษาแล้วให้วางไว้ ให้ปฏิบัติ

ถ้าศึกษาแล้ว แล้วปฏิบัติมันเกิดจินตนาการ มันเกิดอุปาทาน มันเกิดการจินตนาการ มันเกิดการสร้างภาพ แล้วก็หวั่นกลัวกันขวิดอยู่นั่นล่ะ ทั้งๆ ที่อย่างนั้นก็มหัสจรรย์นะเพราะมันจะเกิดธรรม เกิดธรรมหมายความว่ามันเกิดธรรม แต่ไม่ใช่มรรค มันเกิดธรรม แล้วปฏิบัติไปมันจะเกิดสภาวะ นี่เวลาทำอะไรก็แล้วแต่การกระทำนั้นมันต้องมีผล กุศล ชัมมา อกุศล ชัมมา ทำดี ทำชั่วมา ถ้าทำถูก ทำผิด จิตใจมันได้ปฏิบัติ แล้วมันก็ได้ทดสอบของมัน แต่ทดสอบขนาดไหนแล้วมันเป็นสัมพลันใจ สัมพลันคือสภาวะที่มันเกิด เขาว่าสภาวะธรรมๆ เราไม่ค่อยพูดเรื่องสภาวะธรรม เราพูดเรื่องมรรค เรื่องความจริง เราเป็นคนจัดการ สภาวะธรรมมันเป็นสัมพลัน

สัมพลัน เห็นไหม ดูเวลาเราเครียดมากๆ หรือเรามีความทุกข์มากๆ ถ้าเรามีความอดกลั้นเดี๋ยวมันก็เบาลง สภาวะคือความรู้สึกที่มันต้องมีอยู่ตลอดไป จิตมันต้องมีสถานะที่รับรู้ตลอดไป แต่ถ้าเราพุทโธ พุทโธ พุทโธ สถานะรับรู้มันสลัดทิ้ง มันสลัดทิ้ง

สลัดทิ้งอะไร? มันส่งออกมาที่ความคิดใจ พอส่งออกมาความคิด พุทโธ พุทโธมันผ่าน
 ชั้น ๕ ผ่านรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณเข้าไปสู่จิต จิตเห็นไหม นี่ปฏิสนธิ
 จิต ปฏิสนธิวิญญาณ วิญญาณในชั้น ๕ วิญญาณในชั้น ๕ มันผ่านตา หู จมูก ลิ้น กาย
 นี้อายตนะกระทบ วิญญาณทางโลก วิญญาณในสถานะ แต่ถ้าจิตมันสงบเข้าไปแล้วมันสู่
 จิตของตัวเอง

นี่เวลาเราศึกษาเราศึกษาผู้พระธรรมๆ ใครเป็นคนศึกษา ความคิดศึกษา อายตนะ
 ศึกษา วิญญาณปัจจุบันศึกษา เวลาจิตมันสงบเข้าไปแล้วมันเข้าไปสู่จิต จิตจิตตัวสมาธิ
 ทำไมถึงต้องทำความสงบ นี่ไงที่ว่าทำไมต้องทำความสงบ ทำไมต้องทำสมาธิ ทำไมต้อง
 ทำสมาธิ ถ้าทำสมาธิแล้วถ้าจิตมันเกิดสมาธิแล้ว ถ้าสมาธิมันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต
 เห็นธรรมตามความเป็นจริง นั่นละมันถึงจะเป็นวิปัสสนา

ถ้าเป็นวิปัสสนา เห็นไหม ในพจนานุกรมก็บอกไว้ ในวิสุทธิมรรค วิสุทธิมรรค
 ๓๖ มรรคก็ส่วนมรรค นี่วิสุทธิมรรค มรรคอันละเอียด มรรคอันยิ่งใหญ่เขียนไว้หมด ไป
 ศึกษาสิความรู้ท่วมหัวเลย อ่านได้หมด ทำวิจัยก็ได้ ทั้งแยกแยะ พิจารณาแยกแยะทำ
 เรียงความให้มากขึ้นได้ทั้งนั้นแหละ แต่ความรู้จริงล่ะ? ความรู้จริงมันอยู่ที่ไหน?

ถ้าความรู้จริง เห็นไหม เราบอกว่าถ้าเขาจะอย่างไรให้เพื่อนเขาได้ทดสอบ ได้
 ทดสอบ ถ้าเขามีอำนาจวาสนานะ เราจะบอกว่าคนเราถ้ามีอำนาจวาสนา เวลาสิ่งใด
 กระทบกระเทือนหัวใจมันทำให้ชีวิตเรานี้เปลี่ยนแปลงเลย ชีวิตเราเปลี่ยนแปลงได้เลยถ้ามันมี
 ความกระทบกระเทือนหัวใจ แต่ถ้ามันไม่มีความกระทบกระเทือนหัวใจหนึ่ง แต่จิตใจ
 ของเขา เขาได้สร้างบุญสร้างกรรมมาอย่างนี้ เขาสร้างบุญสร้างกรรม นี่การเวียนว่ายตาย
 เกิด คนเรามันได้สร้างเป็นกระแสสร้างบุญสร้างกรรมมา มันคัดค้านมาตั้งแต่ต้น คัดค้าน
 มาตั้งแต่หัวใจ มันคัดค้านหมายถึงว่ามันมีสิ่งใดที่มันทำให้ตัวเอง

ดูสิเวลาคนเราในปัจจุบันนี้ เห็นไหม เรารู้ใคร เราชอบใคร เราจะถามทุกคนเลย
 ขอให้เกิดพบกันทุกภพ ทุกชาติได้หรือเปล่า เวลาเราเกลียดกันนะเราบอกว่าขอให้ไม่พบ
 กันทุกภพ ทุกชาติได้หรือเปล่า นี่ไอ้ตรงนี้ที่มันเวียนว่ายตายเกิดมา ฉะนั้น สิ่งนี้ถ้ามัน
 กระเทือน มันมีสิ่งนั้นกลับมา เขามีจิตได้สำนึกเขาคัดค้านมา แล้วเราพยายามจะบอกว่า
 ให้เขาทดสอบ ให้เขาทดลอง เว้นไว้แต่ถ้าเขามีอำนาจวาสนานะ เขามีอะไร
 กระทบกระเทือนใจ เขาจะหาที่พึ่งอาศัย ถ้าหาที่พึ่งอาศัย อะไรที่มันจะอาศัยให้หัวใจ

อาศัยได้ นอกจากธรรมะ นอกจากธรรมะ พุทธศาสนาไง สังฆธรรม พุทธธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้ามันได้อาศัยสิ่งนั้น

ฉะนั้น เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอน สอนบอกว่าไม่ให้เชื่อใครทั้งสิ้น ไม่ให้เชื่อแม้แต่ครูบาอาจารย์สอน ไม่ให้เชื่ออะไรทั้งสิ้น ให้เชื่อการประพฤติปฏิบัติตามความจริงของเรา นี่ถ้าประพฤติปฏิบัติตามความจริงของเรา ถ้าจิตมันสงบมันก็ได้สัมมาสมาธิ ได้เห็นเงาๆ แต่ถ้าผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต นี่เข้าตัวธรรมแล้ว ถ้าตัวธรรม ตัวธรรมคือสังฆธรรม พุทธศาสนาคืออะไร? พุทธศาสนาคือสังฆะ คือความเป็นจริง เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสธรรมขึ้นมาแล้ว นี่ทั้งๆ ที่ปรารถนามาเป็นศาสดา ปรารถนามารื้อสัตว์ ขนสัตว์นั้นจะไปสอนใครได้อย่างไร? เพราะมันคนละมิติไป

มิติทางโลก มิติทางโลกคือความสามัญสำนึกที่เราสื่อสารกันได้ทางวิทยาศาสตร์ มิติทางธรรม มิติทางธรรมเวลานั้นสำรอก มันคายกิเลสออก นี่โศคาปัตติมรรค โศคาปัตติผล สกิทาคามิมรรค สกิทาคามีผล อนาคามิมรรค อนาคามีผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล มรรค ๔ ผล ๔ แล้วยังมีนิพพาน ๑ แล้วถ้าคนที่มีมรรค มีผล คนที่มีการกระทำ พูดสิ่งที่ผิดมันเป็นไปได้อย่างไร พูดสิ่งที่ป็นมรรค เป็นผล ถ้ามันผิดพลาดไป ถ้าคำพูดเป็นมรรค เป็นผล พูดอยู่ในปัจจุบันนี้เขาพูดในทางทฤษฎีไป พูดในทางทฤษฎี ในวิสุทธิมรรค ในสิ่งต่างๆ ในครูบาอาจารย์ที่ท่านเทศน์สั่งสอนไว้ ในครูบาอาจารย์ที่ท่านเทศน์ไว้ท่านเทศน์ไว้เพื่อประโยชน์กับเรานะ

ถ้าเพื่อประโยชน์กับเราเป็นแนวทางไง คุณิธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นแนวทาง เป็นการชี้แนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ชี้แนะ แล้วพวกเราบริษัท ๔ เป็นผู้ประพฤติปฏิบัติ เป็นผู้ทำความจริง เราเป็นคนชี้ทางเท่านั้น พวกเราต้องไปชวนขวยกันมาเอง ถ้าเราชวนขวยเองเราทำของเราแบบนี้ เราทำความจริงของเราแบบนี้ ถ้าทำได้ เห็นไหม ถ้าเราทำได้เราทำของเราจริงขึ้นมา มันเป็นจริง นั่นละเราเข้าถึง แล้วจะบอกว่าศาสนาพุทธคืออะไร เราจะไม่สงสัยเลย เราจะรู้ว่าสังฆธรรมมันมีคุณค่าขนาดไหน สังฆธรรมสิ่งที่ได้มามันได้มามากน้อยแค่ไหน

ฉะนั้น ถ้าเราจะไปค้นพจนานุกรม ค้นในพระไตรปิฎก นั่นเป็นภาคปริยัติ เป็นภาคปริยัติให้ศึกษา ให้ค้นคว้า แล้วเวลามาปฏิบัติเราวางไว้แล้วปฏิบัติให้เป็นความจริง

ถ้าเป็นความจริงขึ้นมาแล้วเราเทียบเคียงเข้าไปนะ มันจะลึกซึ้งกว่านั้นเยอะเลย เห็นไหม ในมิติของโลก ในมิติของธรรม มิติของธรรม โสคาปัตติมรรค ถ้ามันพุดถึงมรรคไม่ถูกต้องมันเป็นไปได้หรือ เราฟังมาเยอะ พระนี้พุดกันนะ เวลามรรคปั๊บเขาอธิบายถึงทางวิทยาศาสตร์ อธิบายถึงวัตถุ

ถ้าอธิบายถึงวัตถุ ถ้าอธิบายถึงวัตถุก็คือเปรียบเทียบ ทำไมเขาไม่พุดถึงความจริงของเขาละ? ทำไมไม่พุดถึงสิ่งที่เป็นมรรคละ? เวลามรรคมันเกิดขึ้น มันเกิดขึ้นมาอย่างไร? พอบอกมรรค นี่ศีล สมาธิ ปัญญา เวลามันเกิดขึ้น ถ้าพุดปั๊บมันรู้ถูก รู้ผิดเลย ถ้ามันผิดมันอธิบายไม่ถึงสักจะ ไม่ถึงอย่างนั้นมันก็ไม่ใช่ ไม่ใช่ก็แบบทางจินตนาการ ทางปรัชญามันเข้าไม่ถึง ถ้าเข้าถึงนะคำเดียวจบเลย ถ้าจบปั๊บ เวลามันเข้าถึงปั๊บ โสคาปัตติมรรค โสคาปัตติผล สกิทาคามิมรรค สกิทาคามิผล อนาคามิมรรค อนาคามิผล อันนี้พุดถึงสักจะ พุดถึงพุทธศาสนาสอนอย่างนี้ละ คำว่าสอนอย่างนี้

ฉะนั้น บอกว่าถ้าสอนอย่างนี้แล้ว ขนาดนี้ เวลาหนูไปพุดกับเพื่อน เพื่อนมันยังไม่ฟังเลย แล้วจะพุดถึงมรรคถึงผลมันเกินไป ฉะนั้น ก็ถามว่าศาสนาพุทธคืออะไร? แล้วในพจนานุกรมพุดไว้อย่างนั้น แล้วในเว็บไซด์ต่างๆ หนูยังไม่เชื่อในเว็บไซด์นั้นเลย ฉะนั้น หนูขอคำตอบจากหลวงพ่อกะ จะได้ไม่ต้องคาใจ หรือไปถามผู้อื่นอีก ถ้าถามเรานะ พุทธศาสนา ศาสนธรรมคือคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คือสังฆธรรม แต่ตัวธรรมจริงๆ ตัวธรรมจริงๆ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม จะสอนใครได้หนอ มันเหนือโลก มันเหนือโลกหมายความว่ามันพ้นจากวิภวัญจะ มันเป็นวิวิภวัญจะ

คำว่าวิวิภวัญจะมันพ้นจากแรงดึงดูด พ้นจากทุกๆ อย่าง แต่ถ้าเรายังเป็นปุถุชน เราว่าเราพ้นจากแรงดึงดูด เพราะอะไร? เพราะเราคิดเอง แต่เรามีความรู้สึก เรามีความรู้สึก เห็นไหม เพราะเรามีความรู้สึก ความรู้สึกคือแรงดูด นั่นแหละคือตัวกรรม ปฏิสนธิ วิญญาณ เพราะเรามีความรู้สึก เพราะความรู้สึก ความรู้สึกมันมี ภาวสวะมันมี ภพมันมี มันจะไปไหนละ? มันก็ไปเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม เกิดเป็นมนุษย์ เกิดนรก อเวจี นี่วิภวัญจะ ผลของวิภวัญจะมันก็เวียนว่ายตายเกิดอยู่อย่างนั้นแหละ

นี่มันมีของมันอยู่โดยดั้งเดิม แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมบุญญาธิการมา เห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตายมันต้องมีตรงข้ามไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย เวลาท่านประพฤติปฏิบัติขึ้นมาตามความเป็นจริงแล้ว เห็นไหม อาสวกขยัญญา

ตอนอวิชชาความไม่รู้ในการเกิด แก่ เจ็บ ตาย มันรู้เท่ารู้ทันแล้วมันถอดมันถอนสิ่งที่
เกิด จะแก่ จะเจ็บ จะตาย มันพ้นออกไปแล้ว นี่มันเหนือ มันเป็นวิวิญญูะพ้นออกจาก
วิญญูะ พ้นจากการเกิด การแก่ การเจ็บ การตาย สิ่งนี้คือตัวธรรม

นี่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้สิ่งนี้มันเหนือโลก แล้วจะสอนได้
อย่างไร จะบอกได้อย่างไร ก็เลยสอน เลยบอกเป็นภาคปริยัติ สอนบอกวิธีการ แต่องค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้บอกถึงมรรค ผลนะ บอกแต่เหตุ บอกแต่วิธีการ แต่ตัว
ผลเขาตัวเอง ตัวผลเขาตัวเอง มีคนไปถามเยอะมาก พระถามมากถามพระพุทธเจ้านิพพาน
คืออะไร? นี่คืออะไร? ถามเยอะมาก แต่ถ้าผู้ที่ปฏิบัติแล้ว จะไปถามองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าว่าข้าพเจ้าปฏิบัติอย่างนี้ๆ ถูกต้องหรือเปล่า

นี่ถ้าพระรู้อจริงจะไปถามพระพุทธเจ้าอย่างหนึ่งเลย ที่ปฏิบัติอย่างนี้ถูกต้องไหม?
ปฏิบัติผลเป็นอย่างไร พระพุทธเจ้าพยากรณ์ว่าใช่ คุณพระสารีบุตรสิ เวลาไปฟังพระสารี
บุตรไม่ต้องไปถามพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าบอกว่าถ้าเป็นเราพูดเราก็พูดอย่างนั้นแหละ
ถ้าเป็นเราตอบเราก็ตอบแบบพระสารีบุตรนี้แหละ แล้วนี่พระสารีบุตรตอบ กับองค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตอบ ตอบเหมือนกันมันอันเดียวกันหรือเปล่า มันก็อัน
เดียวกันไง นี่ถ้าคนรู้อจริงแล้วมันก็จบไป นี่ตัวธรรม ถ้าตัวธรรมจริงๆ เป็นธรรมแท้แล้ว
มันไม่มีขัดไม่มีแย้ง แต่ถ้ามันยังไม่ใช่มันก็ขัดก็แย้ง

นี่ศาสนาพุทธคืออะไร? ศาสนาอยู่ที่ไหน เขาว่าอย่างนั้น ศาสนาพุทธคืออะไร?
ศาสนาพุทธคือพุทธธรรม คือสังขารธรรม นี่คือตัวศาสนา เอวัง